

## Herijking clusters Bestuursorganen, Bevolkingszaken en Algemene Ondersteuning

a) Trekker (achtervang): [REDACTED] (??)  
Datum: 15 juni 2012

### Onderwerp

De clusters Bestuursorganen (ruim € 600 miljoen), bevolkingszaken (circa € 250 miljoen) en Algemene Ondersteuning circa € 1.100 miljoen) hebben betrekking op de bestuursrol en de algemene bedrijfsvoeringrol van gemeenten. Op de clusters Bestuursorganen en Bevolkingszaken geven gemeenten gezamenlijk meer uit dan waarbij met de verdeling van het gemeentefonds rekening wordt gehouden. De onderzoekers concluderen dat er ook gemeenten zijn die wel op de ijkpunten uit het gemeentefonds zitten en er toch sprake is van voldoende kwaliteit op de dienstverlening.

Het cluster Algemene Ondersteuning vormt een bijzonder cluster. Het betreft algemene kosten die niet zijn toe te rekenen aan beleidstaken (de afdeling financiën, automatisering, juridische zaken e.d.). Verschillen tussen werkelijke uitgaven en het ijkpunt algemene ondersteuning worden toegedeeld aan alle andere clusters. Het verschil tussen ijkpunt en uitgaven is zodoende altijd nul.

In de consultatie brief werd voorgesteld om:

- de drie clusters samenvoegen tot één cluster Bestuur en algemene ondersteuning;
- de hogere uitgaven op bestuursorganen niet te honoreren i.v.m. incidentele karakter (aantal leden dagelijks bestuur Wachtgelden);
- de hogere uitgaven op bevolkingszaken niet te honoreren i.v.m. effectiviteit en efficiency;
- de extra uitgaven van de G4 (5 mln) toe te voegen aan het cluster;
- er hoeft geen scheefheid in de verdeling opgelost te worden wel kan de verdeling eenvoudiger;
- m.b.t. de leges (bevolkingszaken) wordt een nader onderzoek aangekondigd naar de vraag of er een alternatief financieringsinstrument mogelijk is.

Aanvullend op de consultatiebrief kan worden opgemerkt dat het cluster Algemene ondersteuning wel een te onderscheiden subcluster moet blijven in verband met het onderhoud aan het fonds.

De discussie over de leges hoeft niet perse in het kader van de verdeling van het gemeentefonds te worden gevoerd.

### Verwachte resultaten

| Resultaat  | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden   |
|--|--|---|
| Herijking en samenvoeging van de clusters Bevolkingszaken, bestuursorganen en algemene ondersteuning | Zowel volume aanpassingen als aanpassingen in de verdeling zijn beperkt in omvang. | Verdeling komt weer overeen met de uitgangspunten van het gemeentefonds.<br>Instemming van FIN en BZK (als vakdepartement)? |
|  |  |   |

De resultaten van de herijking worden in sterke mate bepaald door de uitgangspunten die worden gehanteerd. Wel/geen rekening houden met vermeende incidentele karakter van de uitgaven of niet, betreft in principe de vraag naar wel/geen anticiperend fonds. Over het al dan niet incidenteel zijn van de uitgaven valt nog te discussiëren. Effectiviteit en efficiency honoreren in het fonds is afhankelijk van de uitkomsten van discussie over de uitgangspunten.

Het is wenselijk dat door de fondsbeheerders eerst een uitspraak over het nieuwe volume van de cluster wordt gedaan. Vraag is nog hoe de stellingname van de fondsbeheerders over het volume verder gebracht kan worden naar besluitvorming. Gaat er hierover een brief naar de Kamer (via MR)?

### Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/RegioPlan voor de herijking van het cluster Educatie. In de bestaande begeleidingscommissie worden inhoud (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken) en proces (t.b.v. draagvlak) besproken. De

begeleidingscommissie staat onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. Aandachtspunt betreft de rol van BZK als vakdepartement (bevolkingszaken, bestuursorganen) in de begeleiding. Deze rol is in de eerste fase vergeleken met de rol van andere vakdepartementen op andere clusters vrij bescheiden ingevuld.

Voor de tweede fase van het onderzoek is het voorstel om met een uitgewerkt voorstel te komen van de aanpassingen en deze voor te leggen aan betrokken directies en de resultaten hiervan nog een keer voor te leggen na afronding van de tweede fase door Cebeon. Een algemene vraag die ook voor alle andere clusters geldt, is op welke wijze Rfv en VNG in dit traject moeten worden betrokken.

Belanghebbende naast de fondsbeheerders zijn intern BZK (DGBK), VNG, Rfv, en Tweede Kamer.

De voorstellen uit de consultatiebrief op deze clusters hebben niet geleid tot specifieke opmerkingen. Het meer algemene commentaar over sturen en sober en doelmatig is wel van toepassing.

### Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | Wie                                      | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mar '12 | april '13 | mei '13 |
|--|--|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
|  |  |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Herstart discussie uitgangspunten verdeling gemeentefonds          | BZK, FIN, alle departementen, VNG en RFV |           | ^       |          |          |         | X        |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Start 2 <sup>e</sup> fase onderzoeken                              | BZK, FIN, Cebeon/Regioplan               |           |         |          |          |         | ^        |         |         | X       |         |         |         |           |         |

### Risico management

6

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |

## Herijking cluster Educatie

Trekker (achtervang): [REDACTED]

Datum: 23 mei 2012

### Onderwerp

Binnen het cluster Educatie is sprake van 2 subclusters: Onderwijshuisvesting (€ 1,7 miljard) en Overige educatie (€ 0,9 miljard). Op beide subclusters geven gemeenten gezamenlijk minder uit dan waarbij met de verdeling van het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Hiernaast is er sprake van scheefheid in de verdeling van het fonds. Gemeenten met VO-scholen geven ten opzichte van het ijkpunt duidelijk minder uit. Gemeenten met alleen PO geven voor onderwijshuisvesting het bedrag uit van het ijkpunt. Ook gemeenten met veel SO geven duidelijk minder uit dan waar in de verdeling rekening wordt gehouden. Voor de G4 geldt hetzelfde beeld als voor de overige gemeenten op het terrein van onderwijshuisvesting. Ook de bouwtechnische kwaliteit van de schoolgebouwen is in het onderzoek betrokken. De resultaten geven geen aanleiding om te veronderstellen dat het lage uitgavniveau van gemeenten wordt veroorzaakt door achterstallig onderhoud. Ook op overige Educatie geven gemeenten duidelijk minder uit. Er is scheefheid in de verdeling van kleine naar grote gemeenten. Kleine gemeenten zitten veel dichtter op het ijkpunt dan grote gemeenten. Uitgezonderd de G4.

### Verwachte resultaten

| Resultaat                  | Korte omschrijving  | Kwaliteit / voorwaarden  |
|----------------------------|---|--|
| Herijking cluster Educatie | Door een volume aanpassing van het cluster (ca - € 300 miljoen) worden feitelijke uitgaven en cluster weer gelijk. Door aanpassing verdeling wordt scheefheid tussen gemeenten met en zonder VO en SO opgelost. | Verdeling komt weer overeen met de uitgangspunten van het gemeentefonds.<br>Instemming van FIN en OCW? |

De resultaten van de herijking zijn vrij onafhankelijk van de uitgangspunten die worden gehanteerd. Zowel bij het volgen van de feitelijke uitgaven als bij meer interbestuurlijke weging zal een verlaging van het cluster volgen. Het is wenselijk dat [REDACTED]

### Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/Regioplan voor de herijking van het cluster Educatie. In de bestaande begeleidingscommissie worden inhoud (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken) en proces (t.b.v. draagvlak) besproken. De begeleidingscommissie staat onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. Voor de tweede fase van het onderzoek is een vervolg op de begeleidingscommissie nodig. Open staat nog de vraag of er per cluster of clustercombinatie afzonderlijke begeleidingscommissies (klankbordgroep) worden ingericht of dat er één brede begeleidingscommissie komt voor alle clusters.

Voor de fase waarin WIE besluit over het nieuwe volume van het cluster dient nog een vorm te worden vastgesteld. Deze bepaling is een bestuurlijke weging en zal uiteindelijk in de Ministerraad plaatsvinden. Een brief aan de kamer hierover zou het instrument hiervoor kunnen zijn. Voorafgaand aan het kunnen vaststellen van het volume dient het kader vastgelegd te worden waaraan de verdeling van het gemeentefonds dient te voldoen (de uitgangspunten).

Belanghebbende naast de fondsbeheerders zijn intern BZK (DGWBI), VNG, Rfv, OCW, sectorraden en Tweede Kamer.

BZK brengt als fondsbeheerder en eerst verantwoordelijk voor de verdeling de agendering en oplossingen voor dit cluster. [REDACTED]

nl ... De oplossingen zijn dan ook verschillend. Voor het probleem van [REDACTED]

$$5 \times a + b$$

↓

Opmerking [REDACTED]: [REDACTED] lijkt mij [REDACTED]

Opmerking [REDACTED]: Is [REDACTED] hier ook nuttig?

Opmerking [REDACTED]: [REDACTED]

Verwijderd: dient

Verwijderd: te komen

Opmerking [REDACTED]: [REDACTED] en waarom?

Verwijderd: vorming plaatsvindt

Opmerking [REDACTED]: Deze passage mag van mij [REDACTED]

Met opmaak: Lettertype: 10 pt

Met opmaak: Lettertype: 10 pt

b+c

b+c

B

a+b



Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | Wie                                      |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |  |
|--|--|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|--|
|  |  | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |  |
| Herstart discussie uitgangspunten verdeling gemeentefonds          | BZK, FIN, alle departementen, VNG en RFV |           | ^       | !        | !        | !       | X        |         |         |         |         |         |         |           |         |  |
| Start 2 <sup>e</sup> fase onderzoeken                              | BZK, FIN, OCW, Cebeon/Regioplan          |           |         |          |          |         | ^        | !       | !       | X       |         |         |         |           |         |  |

Met opmaak: Lettertype: 10 pt



Met opmaak: Standaardlinea-lettertype, Lettertype: (Standaard) Arial, 10 pt, Niet Verborgen tekst

Met opmaak: Lettertype: 10 pt

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Onderstrepen

Risico management

B

B

B

B

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |
| 5 |  |
| 6 |  |
| 7 |  |

a+b



a+b

Opmerking: [Redacted]

a.) **Herijking cluster Educatie**

Trekker (achtervang): [REDACTED]

Datum: 15 juni 2012

Onderwerp

Binnen het cluster Educatie is sprake van 2 subclusters: Onderwijshuisvesting (€ 1,7 miljard) en Overige educatie (€ 0,9 miljard). Op beide subclusters geven gemeenten gezamenlijk minder uit dan waarbij met de verdeling van het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Hiernaast is er sprake van scheefheid in de verdeling van het fonds. Gemeenten met VO-scholen geven ten opzichte van het ijkpunt duidelijk minder uit. Gemeenten met alleen PO geven voor onderwijshuisvesting het bedrag uit van het ijkpunt. Ook gemeenten met veel SO geven duidelijk minder uit dan waar in de verdeling rekening wordt gehouden. Voor de G4 geldt hetzelfde beeld als voor de overige gemeenten op het terrein van onderwijshuisvesting. Ook de bouwtechnische kwaliteit van de schoolgebouwen is in het onderzoek betrokken. De resultaten geven geen aanleiding om te veronderstellen dat het lage uitgavniveau van gemeenten wordt veroorzaakt door achterstallig onderhoud.

Ook op overige Educatie geven gemeenten duidelijk minder uit. Er is scheefheid in de verdeling van kleine naar grote gemeenten. Kleine gemeenten zitten veel dicht op het ijkpunt dan grote gemeenten. Uitgezonderd de G4, die geven meer uit dan het ijkpunt.

Verwachte resultaten

| Resultaat                  | Korte omschrijving  | Kwaliteit / voorwaarden  |
|----------------------------|---|--|
| Herijking cluster Educatie | Door een volume aanpassing van de beide subclusters (ca - € 300 miljoen in totaal) worden feitelijke uitgaven en clusters weer gelijk. Door aanpassing verdeling wordt scheefheid tussen gemeenten met en zonder VO en SO opgelost (onderwijshuisvesting) en van groot naar klein (overige educatie). | Verdeling komt weer overeen met de uitgangspunten van het gemeentefonds.<br>Instemming van FIN en OCW? |

De resultaten van de herijking zijn vrij onafhankelijk van de uitgangspunten die worden gehanteerd. Zowel bij het volgen van de feitelijke uitgaven als bij meer interbestuurlijke weging zou een verlaging van het cluster moeten volgen. Het is wenselijk dat [REDACTED]

b.)

Vraag is nog hoe [REDACTED]

Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/Regioplan voor de herijking van het cluster Educatie. In de bestaande begeleidingscommissie worden inhoud (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken) en proces (t.b.v. draagvlak) besproken. De begeleidingscommissie staat onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. Voor de tweede fase van het onderzoek is een vervolg op de begeleidingscommissie nodig. Open staat nog de vraag of er per cluster of clustercombinatie afzonderlijke begeleidingscommissies (klankbordgroep) worden ingericht of dat er één brede begeleidingscommissie komt voor alle clusters. Vanwege de breedte van het project verdient het de voorkeur om over de resultaten van de tweede fase per cluster (of clustercombinatie) de begeleiding te organiseren.

Uiteindelijk moeten er knopen worden doorgemaakt over het nieuwe volume van het cluster Educatie. Wat willen de fondsbeheerders (dit volgt uit de te hanteren uitgangspunten)? Welke rol krijgen andere partijen en de vakdepartementen in het bijzonder hier. In het proces tot en met het najaar van 2011 gingen vakdepartementen er van uit dat er een brief namens de MR naar de kamer gestuurd zou worden, dus dat er in de MR en de voorportalen daar naar toe er rijksbrede besluitvorming zou plaatsvinden.

Belanghebbende naast de fondsbeheerders zijn intern BZK (DGWBI), VNG, Rfv, OCW, sectorraden en Tweede Kamer.

Voorstanders van een neerwaartse aanpassing van het cluster zijn  
 Tegenstanders zijn

b+c

BZK brengt als fondsbeheerder en eerst verantwoordelijk voor de verdeling de agendering en oplossingen voor dit cluster.

De oplossingen zijn dan ook verschillend. Voor het probleem van

b

kunnen zouden we  
 We zouden ook kunnen door

Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | Wie                             | april '12   | mei '12                                  | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
|--|---------------------------------|---|--|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
|  |                                 | Herstart discussie uitgangspunten verdeling gemeentefonds | BZK, FIN, alle departementen, VNG en RFV |          | ^        | +       | -        | -       | X       |         |         |         |         |           |         |
| Start 2 <sup>e</sup> fase onderzoeken                              | BZK, FIN, OCW, Cebeon/Regioplan |   |  |          |          |         | ^        | -       | -       | X       |         |         |         |           |         |

Risico management

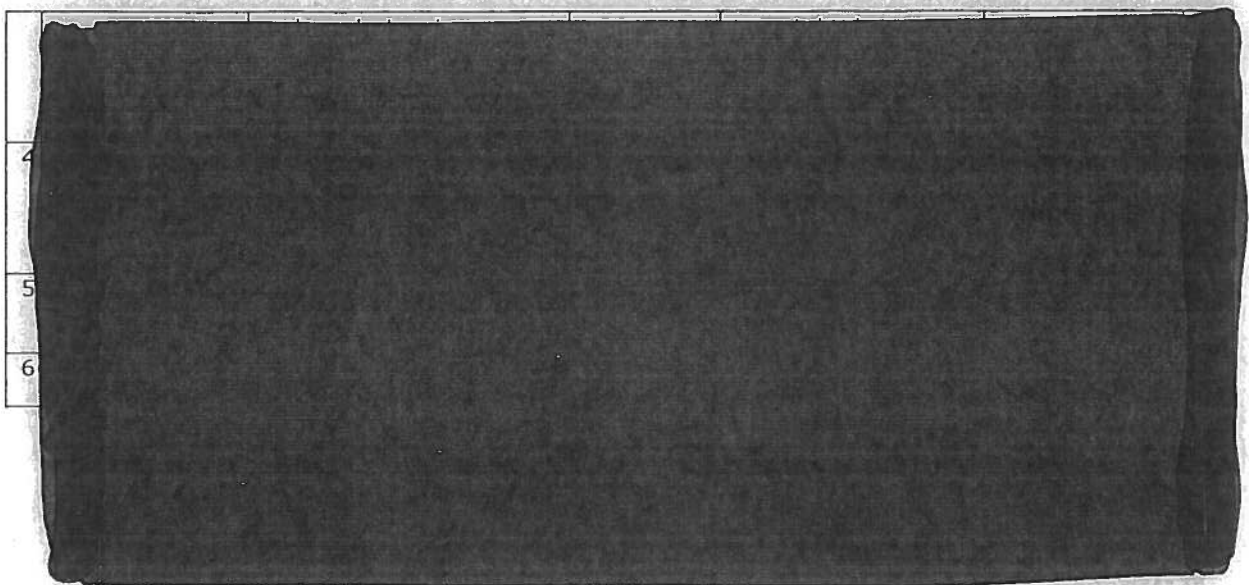
|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |

b

b

b

b



4  
5  
6

## Herijking clusters Ruimtelijke ordening, infrastructuur en gebiedsontwikkeling en Riolering en Reiniging

Trekker (achtervang): [REDACTED]

Datum: 15-06-2012

### Onderwerp

Bij het verlenen van de opdracht aan Cebeon is er afgesproken om vanwege de samenhang de clusters Vhrosv en fysiek milieu en onderdelen grondexploitatie en economisch beleid uit het cluster OEM in een onderzoek te bezien. Het cluster wegen en water is apart onderzocht, maar zou vanwege de inhoudelijke samenhang samengevoegd moet worden tot een nieuw cluster Ruimtelijke ordening, Infrastructuur, en gebiedsontwikkeling (ROIG). De totale omvang van deze clustercombinatie, waarbij ook nog een deel OEM is meegenomen bedraagt 3,6 mld. Deze clusters omvatten een mix van beleidsontwikkeling en ontwikkeltaken. Bij beleidsontwikkeling gaat het om fte's voor het ambtelijk apparaat. Bij investeringen gaat het om ontwikkeltaken in de vorm van aanleg woonwijken, wegen, bedrijventerreinen, stedelijke vernieuwing, ISV en krimp. De uitgaven voor investeringen zijn nog niet goed in beeld gebracht en worden op dit moment bekostigd uit de OEM (grondexploitatie en economie) of uit aflopende of tijdelijke financiële impulsen (ISV en tijdelijke maatstaf krimp) en uit de clusters wegen en water en Vhrosv.

### Cluster Ruimtelijke ordening, infrastructuur, en gebiedsontwikkeling (ROIG)

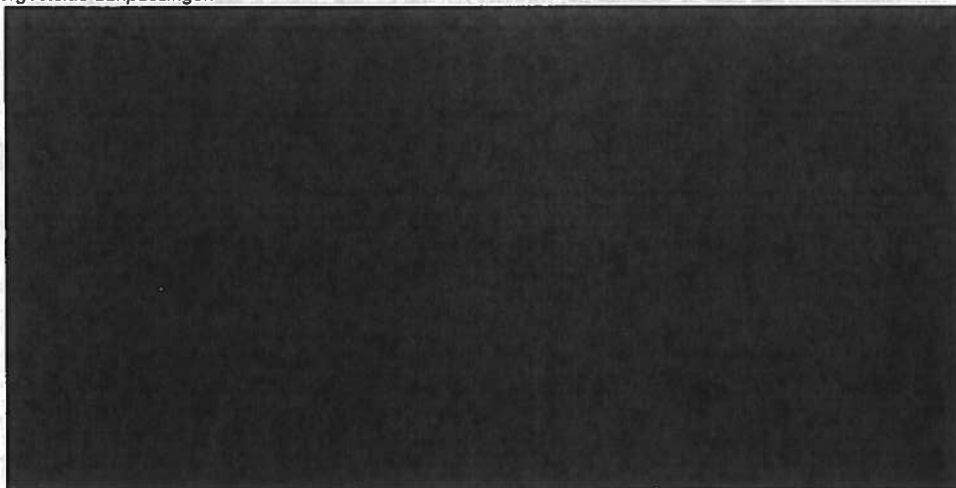
Onderwerpen in cluster ROIG zijn:

- Ruimtelijke ordening: regulier ruimtelijk orderingsbeleid (fte)
- Wonen: beleidsontwikkeling (fte)
- Gebiedsontwikkeling: ontwikkeltaken binnen gemeenten. Het gaat dan om herstructurering, krimp, inbreiding en uitbreiding (mix van fte en investeringen)
- Omgevingsbeheer: beheertaken op het terrein van wonen en bouwen (Wabo-taken zijn ook fte)
- Milieubeleid en overige milieutaken (fte)
- Grondexploitatie (mix fte en investeringen)
- Economisch beleid: gaat om opstellen van citymarketing, centrummanagement en bijvoorbeeld opstellen detailhandelsstructuurvisie (fte)
- Wegen en water: wegen, parkeren, gladheidsbestrijding, watergangen, waterkeringen, veerdiensten

De discussies in dit cluster zijn

- Grondexploitatie: inkomsten dalen sterk, afschrijvingen op grond.
- Gebiedsontwikkeling (herstructurering, krimp, inbreiding en uitbreiding): specifieke geldstromen zijn opgedroogd.
- Groei en krimp: verwachting van frictiekosten, maar moet nog aangetoond worden [proeftijd loopt nog, evaluatie staat los van deze herijking].
- Wegen en water: positie van parkeerbelasting, en de relatie met ontwikkeltaken van wegen en water.

Voorgestelde aanpassingen





b.



*Investerings/ontwikkeltaken niet helder*

Voor dit cluster is de omvang van de ontwikkeltaken/investerings nog niet helder. Dit komt omdat deze kosten verstopt zitten in de grondexploitatie en in de clusters. Daarnaast worden er ook kosten betaald uit de SV gelden die aflopen en de krimpmaatstaf in het fonds. De eerste stap is dat de ontwikkeltaken apart in de clusters wegen en water en vhrsv zichtbaar moeten worden gemaakt.

Gaat om ontwikkeltaak die lastig objectiveerbaar uit de cijfers is te halen. Dat probleem wordt nog versterkt omdat er alleen naar het jaar 2010 is gekeken. Verkend moet worden hoe we binnen de gegeven tijd deze vragen kunnen beantwoorden. Helder is wel dat het gaat om het investeringsvolume voor stedelijke vernieuwing, groei en krimp en wegen. De komende twee weken wordt nader onderzocht hoe we dit tot een onderzoeksvraag kunnen formuleren. Het is zeer de vraag of we dit soort gegevens uit de grondexploitatie kunnen afleiden. Wellicht is het verstandig om te kijken naar de opgave voor de komende 10 jaar voor inbreiding, uitbreiding en transformatie. Voor wegen zou onderzocht moeten worden of we op basis van de uitgaven in het verleden de trend kunnen doortrekken. Afhankelijk van het vervolg moeten we een besluit nemen over in welk cluster de grondexploitatie opgenomen wordt (OEM of ROIG).

**Cluster Riolering en Reiniging**

Onderwerpen in het cluster Riolering en Reiniging zijn:

- Riolering : aanleggen en onderhouden van rioolstelsel
- Reiniging: vuilnisophaal, straatvegen

*Voorgestelde aanpassingen*

- Clusters riolering en reiniging samenvoegen vanwege samenhang.
- In dit cluster is de vraag hoe we met slappe bodem omgaan. In het huidige fonds krijgen gemeenten met een slappe bodem extra middelen vanuit de veronderstelling dat ze extra kosten hebben. In de herijking zien we ook gemeenten met slappe bodem kostendekkend heffen. Daarmee deze maatstaf voor nieuwe en oude gevallen te vervallen. **Let op: dlt is een afwijking ten opzichte van de consultatiebrief.** Daar werd niet aan bestaande gevallen gesleuteld.

a. + b.

a) **Opmerking**  **Inhoudelijke**  
**check**  **of** 

| Cluster  | Taken   | IJKpunt p/inw. (excl. G4) 2010  |
|--|---|---|
| <i>Ruimtelijke ordening, infrastructuur en gebiedsontwikkeling</i> |   |   |
| Vhrosv   | RO, Wonen, gebiedsontwikkeling en omgevingsbeheer   | 56<br>(0,7 mld.)  |
| Fysiek milieu (milieubeleid)                                       | Omgevingsbeheer, bodem, luchtkwaliteit, geluidhinder, duurzaamheid en energie, ongediertebestrijding en overige milieutaken | 34<br>(0,5 mld.)  |
| uit OEM de stukken grondexploitatie en economisch beleid           | Grex<br>detalhandel, city marketing, centrummanagement  | Geen, zit in de 5% OEM<br>Grex: -23 (netto lasten)<br>EZ: 18 (netto lasten)                                     |
| Wegen en water   | Wegen, parkeren, watergangen, binnenhavens (vanuit OEM: OV, luchtvaart, zeehavens)  | 2,2 mld.  |
|  |   |   |
| <i>Riolering en reiniging</i>                                      |   |   |
| Riolering  | Riolering   | NB. -0,1 mld. ivm BCF (BTW CompensatieFonds). Er wordt geen geld verdeeld via dit cluster; kostendekken tarief, |

|           |               |  |
|-----------|---------------|--|
|           |               | (lasten 77 p/inw.)                         |
| Reiniging | Vuilnisophaal | NB. -0,25 mld. idem<br>(lasten 128 p/inw.) |

#### Verwachte resultaten

| Resultaat                            | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden   |
|--------------------------------------|--|---|
| Herijking nieuw cluster Fysiek       | Aanpassing van volume en verdeling van het clusters Vhrosv, fysiek milieu en onderdelen van OEM aan feitelijke lasten en aanpassing lijnpunten naar nieuwe cluster Fysiek, incl. onder de maatstaven brengen van deel van G4 vast bedrag, rekening houdend met G4 / grootstedelijke problematiek. Toekomstige investeringen zijn zichtbaar in het fonds opgenomen en zitten niet meer verborgen in de grondexploitaties van gemeenten. | - Binnen uitgangspunten GF<br>- Instemming partners (VNG, ELI, I&M en Fin)<br>- Toekomstige investeringen moeten inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Dat is nog niet duidelijk. |
| Nieuw cluster riolering en reiniging | Geen grote ontwikkelingen, alleen bodemgesteldheid in onderdeel riolering.   | Update binnen bestaande structuur   |
| Herijking cluster wegen en water     | Stedelijkheid en dichtheid krijgt te weinig, platteland te veel. Volume totaal iets te laag. G4 vaste bedrag in maatstaven.  |   |
| Introduceren van maatstaven voor EZ  | Grex terugbrengen van 'cash cow' naar klassiek dekkingsmiddel van de exploitatie.  | - relatie onderhoud, vooral voor Grex   |

#### Aanpak

Het nieuwe cluster riolering en reiniging is afgerond. Het eindrapport kan nog eenmaal met de conclusies (n.l. geen maatstaf slappe bodem voor riolering) in de beleidscommissie.

Voor nieuwe cluster ROIG is de omvang van de taak gebiedsontwikkeling nog onduidelijk. Hierover moet nader onderzoek worden gedaan. Het gaat om een bepaling van het investeringsvolume voor stedelijke vernieuwing, groei en krimp en wegen. De precieze onderzoeksaanpak wordt de komende weken samen met WBI en I&M verder verkend. Het PBL zou het mogelijk verdieplingsonderzoek uit kunnen voeren. Dit vergt wel begeleiding vanuit FIS om te zorgen dat het resultaat ook bruikbaar is voor het GF. Er moet op korte termijn ook een gesprek met Cebeon plaatsvinden om te sparren.

Er zijn verschillende denklijnen voor de aanpak: 1. aanpak via trends 2. aanpak met stad en land voor economisch belangrijke gebied en aanvulling voor die investeringen die niet de markt worden gedaan (bijv. sloop in krimpgedebieden en onrendabele top herstructurering en inbreiding 3. uit grondexploitatie de toekomstige opgaven affelden. Uitgezocht moet worden of de toekomstige investeringen voor wegen uit de historie kunnen worden afgeleid. Als deze voorvraag is uitgekristalliseerd kan het onderzoek worden uitbesteed. Indien bovenstaande aanpak begaanbaar is moet Cebeon de uitgaven die in de clusters zitten die te maken hebben met ontwikkeltaken zichtbaar maken, zodat er een splitsing ontstaat tussen beheer en ontwikkeltaken.

Nader onderzoek Cebeon voor zwaardere inrichtingen (milieucategorieën). Onderzoek ook gebruiken om hetzelfde probleem in PF op te lossen.

Almere heeft een aparte positie bedongen en moet ook meegenomen worden in dit traject. Of dit specifiek onderzoek vergt weet ik niet. Ook planning moet nog worden uitgewerkt.

p.m. Relatie met G4 onderzoek is er. Moet uitgewerkt worden na vakantie

a.)  
**Opmerking** [redacted] Afspraken in OOO overleg dat zit dit gaan doen voor GF en PF. Of dit in bestaande budget past weet ik niet. Dat deel laat ik aan jullie over.

A  
B  
C

Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten)                             | Wie    | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
|--|--------|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
| Overleg I&M, WBI, PBL en Cebeon om aanpak voor vervolg scherp te krijgen.                      |        |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Onderzoek gebiedsontwikkeling  |        |           |         |          | ^        |         |          |         | X       |         |         |         |         |           |         |
| Onderzoek Cebeon om uitgaven ontwikkeltaken te splitsen van beheertaken in nieuwe cluster ROIG | Cebeon |           |         |          | ^        |         |          | X       |         |         |         |         |         |           |         |
| Verdieping maatstaven milieuinrichtingen voor GF en PF   | Cebeon |           |         |          | ^        |         |          |         |         | X       |         |         |         |           |         |
| G4 overleg (al gepland)  |        |           |         | X        |          |         | X        |         |         | X       |         |         |         |           |         |
| Ambtelijk (bestuurlijk?) overleg met Almere over planning en mogelijkheden                     |        |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |

a)

Risicomanagement

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |

b  
b  
b  
b  
b  
b  
b  
b  
b

|   |  |
|---|--|
|   |  |
|   |  |
| 5 |  |
| 7 |  |

6.

## Herijking cluster Jeugdzorg...

Trekker (achtervang): [REDACTED]

Datum: van laatste revisie

### Onderwerp

De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten biedt kansen om de jeugdzorg effectiever, doelmatiger en integraler te organiseren. Er is over het algemeen draagvlak in het veld om de momenteel versnipperde jeugdzorg onder één regie te brengen en dichtbij de burgers te organiseren. De decentralisatie van de jeugdzorg zal vanaf 2015 zijn beslag dienen te krijgen. Het is de bedoeling dat in de meircirculaire 2013 informatie over de financiële omvang en het verdeelmodel van de decentralisatie wordt verstrekt. Onderzoek van Cebeon/Regioplan/SCP is begin 2012 gestart naar het verdeelmodel voor de over te hevelen middelen naar gemeenten. Het gaat hierbij om krap 3 miljard euro. Bovenlokale samenwerking is noodzakelijk om de decentralisatie succesvol te laten zijn. Hierbij kan BZK een faciliterende rol spelen, bijvoorbeeld door netwerkbijeenkomsten te organiseren. De gemeenten krijgen alle taken toebedeeld: de huidige provinciale jeugdzorg (incl. Bureaus Jeugdzorg, opvoedzorg en AMK), de jeugd-GGZ (incl. begeleiding), jeugd-LVG, gesloten Jeugdzorg, jeugdbescherming en de jeugdreclassering.

### Verwachte resultaten

| Resultaat  | Korte omschrijving | Kwaliteit / voorwaarden   |
|--|--------------------|---|
| Een verdeling van de beschikbare middelen volgens de uitgangspunten en een grotere nadruk op preventie |                    | Enerzijds zullen VenJ en VWS de gemeentelijke autonomie bij de decentralisatie moeten respecteren, terwijl gemeenten zich adequaat moeten voorbereiden op hun nieuwe rol en accepteren dat ze in de nieuwe situatie andere (meer of minder dan nu) bedragen gaan krijgen. |

### Aanpak

Binnen het cluster Jeugdzorg kan samenhang optreden met voorzieningen in de clusters Maatschappelijke zorg en Werk en inkomen (denk bijvoorbeeld een eenoudergezin in de bijstand, verslavingsproblemen bij de ouder, en een kind in de jeugdreclassering), een bredere integrale aanpak kan na-door de decentralisatie gerealiseerd worden. Bij de invulling van het nieuwe verdeelmodel zal het totale financiële effect van alle decentralisaties in ogenschouw moeten worden genomen. Ook zal er een grotere nadruk op preventie komen binnen de jeugdzorg. Dit zal terug moeten komen in de verdeelsleutel. -In de begeleidingscommissie nemen deel BZK, VWS, VenJ, FIN, SCP, Cebeon/Regioplan, gemeenten en VNG.

Binnen BZK zijn WBI en B&I ook betrokken. De onderzoekers gaan tevens langs bij de spelers in het veld, zoals de verschillende Jeugdzorginstellingen. Van BZK wordt verwacht zorg te dragen voor een duidelijke en eerlijke verdeling van de financiële middelen over de gemeenten, beperking van de administratieve lasten voor medeoverheden die het nieuwe jeugdstelsel met zich meebrengt, aandacht te schenken aan de samenhang met andere decentralisaties, bovenlokale samenwerking actief ondersteunen, de kwaliteitseisen in het nieuwe jeugdstelsel realistisch te houden en kosten te beperken, de belangen van de medeoverheden behartigen in het wetgevingsproces voor de nieuwe wet jeugdzorg, mede zorg te dragen voor aansluiting van ICT/data, en de verbindende schakel te spelen tussen de medeoverheden en de andere departementen. Zowel via het formele traject (CZWO/RZWO/MR) als het informele traject (werkgroepen, bijeenkomsten, overleg) kan BZK dit bereiken. Wij verwachten van onze partijen een constructieve houding, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de verschillende belangen van de verschillende partijen. De onderzoekers moeten de ruimte krijgen een zoveel mogelijk objectief verdeelmodel te maken. BZK biedt meerwaarde vanwege de helikoptervisie van decentrale overheden: wat komt er allemaal op ze af en wat is de samenhang tussen alle dossiers. Investeren in de contacten op (hoog)ambtelijk niveau is hierbij noodzakelijk. Daarbij heeft BZK het voordeel goede connecties te hebben met de decentrale overheden.

### Planning

a+b

Opmerking [REDACTED]: Wat wil [REDACTED]

a+b

Opmerking [REDACTED]: Wat betekent dit voor de [REDACTED]

a+b

Opmerking [REDACTED]: Wat bedoel je hier precies mee? Wat betekent dat voor [REDACTED]

a+b

Opmerking [REDACTED]: HOE gaan we dat doen?

Opmerking [REDACTED]: Hoe kunnen we dat bereiken? Wat hebben we hier te bieden? Blijv. [REDACTED]

a+b

Geef in de tabel voor alle komende maanden aan welke activiteiten er worden ondernomen (ook door bijv. de onderzoekers) en welke resultaten of producten er worden opgeleverd. Besteed in detail aandacht aan de komende drie maanden.

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | W/le  | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
|--|---|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
| Onderzoek historische budgetten JZ, verzameling data               | Cebeon/SCP/Regio plan                                       | -         | -       | -        | -        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Eerste begeleidingscommissie verdeelmodel JZ                       | BZK, FIN, VWS, VenJ, VNG, gemeenten<br>Cebeon/Regloplan/SCP |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Ontwerpen nieuw verdeelmodel                                       | Cebeon/Regloplan/SCP  |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Afronding  |   |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Bespreking (tussen)resultaten                                      | Begeleidingscommissie, klankbordgroep                       |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Aankondiging Melrcirculaire 2013                                   |   |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |

Risico management

B  
B  
B  
B  
B  
B

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |
| 5 |  |
| 6 |  |

a+b

Opmerking: Kan de planning ook sneller? is de bedoeling

Opmerking: Nee, afgesproken is dat voor melrcirculaire 2013 verdeelmodel bekend is

a+b

a+b

Opmerking: is dat?

Opmerking:

a+b

## Herijking cluster Kunst en Oudheid, Ontspanning en Groen

Trekker: [REDACTED]

Datum: 15 juni 2012

### Onderwerp

In het huidige gemeentefonds is er een cluster voor oudheid en een cluster voor sport, kunst en ontspanning. In het eerdere stadium van OOG zijn de verschillende onderwerpen gecombineerd in de clustercombinatie 'groen en ontspanning / kunst en oudheid'.

De totale omvang van het cluster (excl. G4) wordt gevormd door de volgende bedragen; het ijkpunt voor Kunst (inclusief relevante DU's) bedraagt in 2010 circa 0,2 miljard euro, de omvang van het ijkpunt voor Oudheid circa 0,12 miljard euro, het ijkpunt voor Groen circa 1,25 miljard euro en het ijkpunt voor Ontspanning (inclusief relevante DU's) circa 1,40 miljard euro. Dat maakt een totaal van bijna € 3 miljard per jaar.

Gemeenten hebben een ruime beleidsvrijheid binnen het gehele cluster. Daarbij moeten gemeenten wél rekening houden met een aantal wettelijke verplichtingen en afspraken of convenanten die invloed hebben op de bestedingen van gemeenten.

Bij wettelijke verplichtingen kan je denken aan archiefbeheer, vergunningverlening en toezicht bij monumenten en het verdrag van Malta (archeologie), terwijl het bibliotheekcharter als voorbeeld kan gelden voor convenant afspraken tussen rijk en medeoverheden.

### Verwachte resultaten

| Resultaat             | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden  |
|-----------------------|--|--|
| Samenvoeging clusters | Op dit moment zijn bovengenoemde onderwerpen nog in verschillende clusters opgenomen. Keuze moet worden gemaakt of er 1 groot cluster komt of dat er bijv. wordt gekozen voor een splitsing tussen kunst en oudheid en groen en ontspanning.   | Een simpele verdeling, minder verdeelmaatstaven en meer globaliteit zijn voorwaarden voor het systeem; de verdeling moet wel de relatie met de praktijk behouden en daarom ook weer niet te abstract worden. |
| Herijking cluster(s)  | Uit eerdere voortgangsberichten blijkt dat een kleine aanpassing gepast zou zijn. Specifiek zou deze aanpassing zich richten op een ophoging voor grotere gemeenten vanuit de onderdelen kunst, musea en ontspanning (regiofunctie).<br>De grootste factor is echter de bestuurlijke keuze ten aanzien van het volume. | Inspelen op nationale bestuurlijke keuzes, alsmede lokale ontwikkelingen.  |

### Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/Regioplan voor de herijking van het cluster kunst en oudheid, Ontspanning en groen. De rol van BZK is tijdens het onderzoek gericht op monitoren van de technische exercitie van de onderzoekers en het initiëren van bestuurlijke keuzes ten aanzien van herziene gemeentefinanciën. Hierbij zullen (indien nodig) de adviseurs voor OCW, EL&I meegenomen worden. Externe stakeholders zijn ook deze 2 departementen en verder de VNG. Hoe deze departementen worden betrokken is nog onderwerp van discussie.

Mijn voorkeur [REDACTED]

geef ik de voorkeur [REDACTED]

B

Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten)         | Wie      |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |  |
|--|----------|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|--|
|  |          | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mei '12 | april '13 | mei '13 |  |
| Herstart van Herijking   | BZK, Fin |           | X       |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |  |
| Vaststellen uitgangspunten herijking                                       |          |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |  |
| 2e fase onderzoek & uitleg van de methodiek aan stakeholders.              |          |           |         | ^        |          |         |          | X       |         |         |         |         |         |           |         |  |
| Mogelijke gevolgen verwerken van nieuw regeerakkoord op cultuurbeleid etc. |          |           |         |          |          |         |          | ^       |         |         | X       |         |         |           |         |  |
| Bestuurlijke besluitvorming  |          |           |         |          |          |         |          |         |         |         | ^       |         |         | X         |         |  |

Risico management

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |

B

B

Samenhang

Er zit voornamelijk op het onderwerp monumenten en archeologie (onderdeel oudheid) een relatie met het cluster VHROSV. In een van de eerdere voortgangsrapportage is dan ook de suggestie opgebracht om het onderdeel oudheid onder te brengen bij dit cluster. Ik denk echter dat het beter past bij cultuur.



## Herijking cluster Maatschappelijke Zorg

Trekker (achtervang): [REDACTED]

Datum: 15 juni 2012

### Onderwerp

De gemeentelijke baten en lasten van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning vallen, behoudens specifieke uitkeringen, binnen het cluster Maatschappelijke Zorg (MZ). Het cluster (2012: ong. 6 miljard) is het grootste cluster van het gemeentefonds en kent drie subclusters / ijkpunten: Wet Voorzieningen gehandicapten, integratie-uitkering Hulp bij Huishouden (vaak samengenomen als Wvg/hbh vanwege overlap in taakveld) en Overig MZ.

Het probleem in dit cluster, zoals geïdentificeerd in de eerste fase, is:

1. Gemeenten geven meer uit aan Overig MZ (€ 2 à 8 per inwoner), en minder aan Wvg/hbh (€ -10 à -17 per inwoner). Inzet is om het volume van het cluster neerwaarts aan te passen.
2. de clusterindeling en verdeling sluiten niet aan bij de gemeentelijke beleidspraktijk, waarvoor een herindeling naar twee afzonderlijke clusters, Maatschappelijke Ondersteuning (MO) en Jeugd (J), is voorzien.
3. Cumulatie van (Wmo-)problematiek bij G4, onderbrengen vast bedrag G4 in de clustermaatstaven en mogelijk ook andere grote gemeenten.
4. Vergroting van het aandeel eigen bijdragen in de Wmo (voor individuele voorzieningen) maakt de vraag actueel of er met 'vermogensbeheer' van cliënten rekening gehouden kan / moet worden in de verdeling.
5. een goede verdeling van de middelen in dit cluster is in toenemende mate van belang vanwege de decentralisatie begeleiding (krap 3 miljard) en zorg voor jeugd (3 miljard) die in het voorziene cluster MO resp. J passen. Dat vraagt om meer dynamiek in de verdeling, waarvoor informatie nodig is via monitoring.
6. de grote hoeveelheid (tijdelijke) integratie- en decentralisatie uitkeringen (vnl. grotere steden) vertroebelt het beeld van de netto-lasten. Dat vergt Interne afstemming met de adviseur VWS en bestaande inspanningen vanuit FIS/Team IBI om het aantal uitkeringen terug te dringen.

De herijking van het cluster is al een heel eind op streek, omdat deze met voorrang, gelijk met de ontwikkeling van het verdeelmodel begeleiding, werd aangepakt met als doel publicatie in meicirculaire 2012. Vanwege beleidsinhoudelijke keuzen die niet goed gemaakt konden worden (uitgangspunten, maatstaf woonruimten), is uiteindelijk besloten dit cluster gelijk met de overige clusters te herijken.

### Verwachte resultaten

| Resultaat                                       | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden  |
|---|--|--|
| Herijking cluster MZ                            | Aanpassing van volume en verdeling van het cluster MZ aan feitelijke lasten en aanpassing ijkpunten naar nieuwe clusters MO en J, incl. onder de maatstaven brengen van deel van G4 vast bedrag, rekening houdend met G4 / grootstedelijke problematiek. | - Binnen uitgangspunten GF<br>- Instemming partners (FIN, VWS, VNG) met proces         |
| Nieuwe lv3 functies passend bij herijkt cluster | Vervanging van huidige lv3 functies naar de nieuwe clusters MO en J.   | - Binnen uitgangspunten GF<br>- Binnen spelregels IBI<br>- Relatie met nieuw onderhoud |

De resultaten zijn voor wat betreft "anticiperen in de verdeling" en doorwerking van mogelijke ketens (preventie → volume niet neerwaarts bijstellen?) afhankelijk van de formulering van nieuwe uitgangspunten voor het GF. Buiten scope zijn: (de actualisatie van) het verdeelmodel begeleiding, het verdeelmodel jeugdzorg, monitoring aanvullend op nieuwe lv3 functies. De conceptuele samenhang tussen die onderdelen staat in de bijlage.

### Samenhang binnen en buiten het Fonds

Het cluster is bestuurlijk interessant vanwege de relaties met andere taakvelden binnen en buiten het gemeentelijk domein (Awbz, Werken naar Vermogen, Passend Onderwijs). Dat raakt aan de regierol van gemeenten op het sociaal domein. Voor het verdeelmodel heeft dat overigens geen directe gevolgen.

### Aanpak

Kort en goed is de aanpak dat Cebeon/Regioplan de feitelijke herijking van het cluster uitvoeren. BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van deze onderzoekscombinatie. In de bestaande begeleidingscommissie<sup>1</sup> en klankbordgroep<sup>2</sup> worden inhoud (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken) en proces (t.b.v. draagvlak) besproken. Beide gremia staan onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. BZK en VWS onderhouden op geregelde basis contact voor herkennen en oplossen van procesmatige en beleidsmatige issues. Daarnaast besteden secretaris en voorzitter aandacht aan de interne afstemming van de te maken keuzen en het extern 'verkopen' van de resultaten van de herijking (afhankelijk van keuzes in het communicatiespoor). De herijking van het cluster wordt, met publicatie in de meicirculaire, overgedragen aan de staande organisatie (FIS voor beheer GF, adviseursfunctie). Die overdracht wordt in het voorjaar van 2013 vormgegeven. Voorafgaand aan acceptatie van het herijkt cluster is het voorstel dat FIS een technische toets uitvoert op de gevoeligheid van het verdeelmodel voor externe Invloeden.

BZK is vanwege de (met FIN gedeelde) verantwoordelijkheid voor de verdeling van de middelen in het cluster MZ (incl. decentralisaties) en als eerstverantwoordelijke voor het geheel van interbestuurlijke verhoudingen interessant voor diverse partijen.

- VWS: (financieel) volgen van beleidsmatig gewenste verschuiving van individuele naar collectieve arrangementen, voorkomen perverse prikkels Awbz-Wmo en inzet op preventie.
- Parlement: SP en PVV, Kabinetsreactie motie Leijten, uitholling zorg?, decentralisatie begeleiding, samenhang met Wmo, discussie over vrije besteedbaarheid van Wmo
- Samenhang Wmo (cluster MZ) met WWNV, Passend Onderwijs, Jeugdzorg
- Financiële en bestuurlijke verhouding: vermogen van gemeenten om regierol sociaal domein waar te maken, rol GF (+6 mrd) binnen financiële verhouding (eigen belastingen?)

BZK gaat deze interessante rol waarmaken door op strategisch niveau betrokken te zijn bij relevante beleidsprocessen (o.a. monitoring Wmo-Awbz), zaken te agenderen (bijv. "overdaad" aan integratie- en decentralisatieuitkeringen) en binnen de ontwikkeling van het onderhoudsinstrument de lessen uit dit cluster mee te nemen. Het is zaak om daarbij goed onderscheid te maken tussen de werkzaamheden in het kader van herijking, decentralisatie en regulier (VWS) advies werk.

#### Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | Wie                                   | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
|--|---------------------------------------|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
|  |                                       |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Overleg VWS – ambtelijk: o.a. wel/niet doorstart ontwikkeling      |                                       |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Directeurenoverleg VWS: o.a. wel/niet doorstart ontwikkeling       |                                       |           |         |          | X        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| (her)start van herijking   | Cebeon/Regioplan                      |           |         |          | X        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Uitvoering herijking   | Cebeon/Regioplan                      |           |         |          | <        | -       | -        | -       | X       |         |         |         |         |           |         |
| Afronding herijking + rapportage                                   | Cebeon/Regioplan, BZK, FIN, VWS       |           |         |          |          |         |          |         | <       | -       | X       |         |         |           |         |
| Formuleren lv3 functies  | BZK                                   |           |         |          |          |         | X        |         | X       |         |         |         |         |           |         |
| Verwerken resultaten in GF (herverdeeeffecten)                     | BZK, VWS, VNG                         |           |         |          |          |         |          |         |         |         | <       | -       | -       | -         | X       |
| Bewaking voortgang (indicatief)                                    | BZK, FIN, VWS, Cebeon/Regioplan       |           |         |          | X        |         | X        |         |         | X       |         |         |         |           |         |
| Informerende begeleidingscommissie en klankbordgroep               | BZK, FIN, VWS, Cebeon / Regioplan     |           |         |          | X        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Bespreking (tussen)resultaten (indicatief)                         | Begeleidingscommissie, klankbordgroep |           |         |          |          |         |          | X       |         | X       |         |         |         |           |         |

#### Risico management

<sup>1</sup> BZK, FIN, VWS/DMO en JZ, SZW, Rfv, VNG, gemeenten Amsterdam, Enschede

<sup>2</sup> BZK, VWS, VNG, gemeenten Brunssum, Den Helder, Doetinchem, Emmen, Gouda, Hellendoorn, Skarsterlân, Smallingerland

b

b

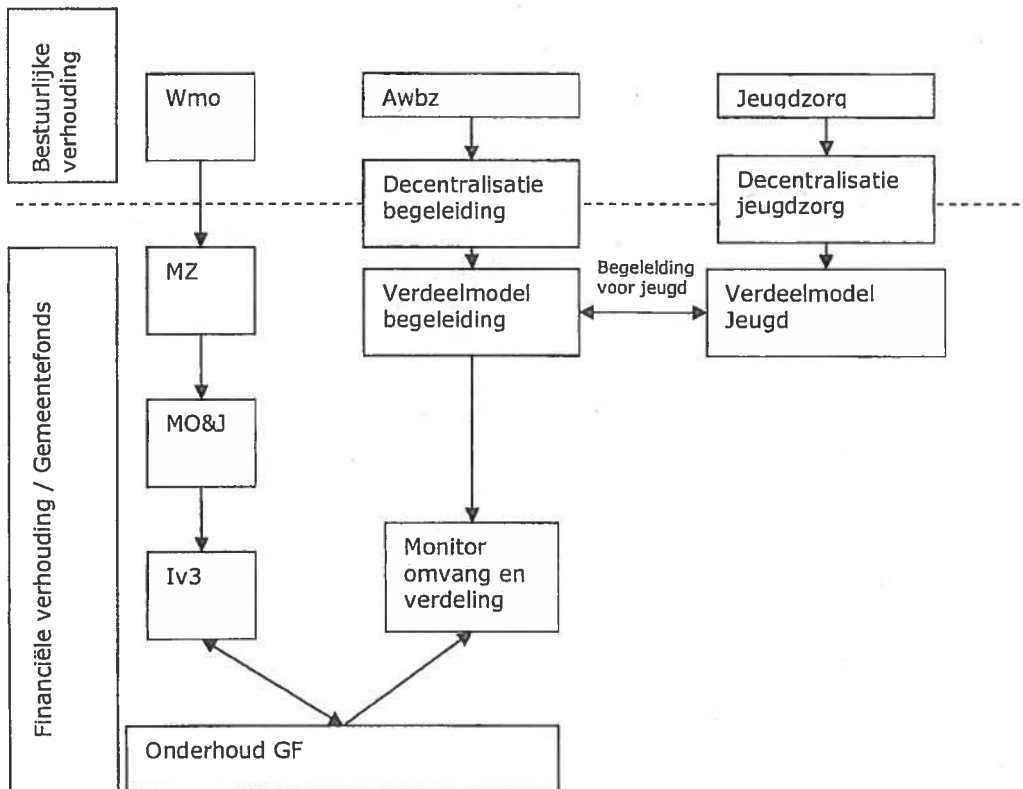
b

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |
| 5 |  |
| 6 |  |

Kosten

Contractueel valt de herijking van dit cluster binnen de Europese aanbesteding en het meerwerk daarop. Daarbuiten zijn geen extra kosten voorzien.

Bijlage Conceptuele samenhang Maatschappelijke Zorg, Begeleiding, Jeugdzorg.



gxa + b

a)

### Herijking cluster OEM/OZB

Datum: 24 mei 2012

#### Onderwerp

De clusters OEM en OZB zijn de enige inkomstclusters in het gemeentefonds. De inkomsten uit deze clusters worden voor een deel mee genomen bij de verdeling van het gemeentefonds. De feitelijke inkomsten van gemeenten op zowel de OEM als de OZB liggen gemiddeld aanzienlijk boven het niveau waar bij de verdeling van het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Het cluster OEM bedraagt € 750 miljoen en de feitelijke inkomsten van gemeenten uit OEM bedragen € 1.500 miljoen. Het cluster OZB bedraagt € 2,3 miljard en de feitelijke inkomsten van gemeenten uit OZB bedragen € 3 miljard.

Omdat de cluster OEM en OZB inkomstclusters betreffen ligt er een relatie met alle uitgavencusters. In het bijzonder ligt er een samenhang met de fysieke cluster/gebiedsontwikkeling. Van twee onderdelen die nu nog zijn ingedeeld bij de OEM suggereren wordt door de onderzoekers de suggestie gedaan om deze te verplaatsen naar gebiedsontwikkeling. Het gaat om de onderdelen Economische zaken en grondexploitaties. De OEM bestaat dan nog uit de lokale belastingen behalve de OZB en inkomsten uit financiering/vermogen. Met het verschuiven van de grondexploitatie naar gebiedsontwikkeling zijn de inkomsten uit de OEM aanzienlijk minder conjunctuurgevoelig geworden.

Nu is de verdeling van de OEM op basis van een percentage van de uitgavencusters. De achterliggende veronderstelling is hier dat naarmate de omvang van een gemeentelijke begroting toeneemt (en dus ook hogere veronderstelde kosten heeft) er ook meer mogelijkheden zijn om hogere OEM inkomsten te genereren. Uit de onderzoeksbevindingen blijkt dit verband niet. De vraag ligt voor of deze verdeling gehandhaafd moet worden of dat er op basis van een bedrag per inwoner verdeeld kan worden.

De clusters vormen het sluitstuk van de verdeling van het gemeentefonds. Eerst wordt bepaald wat een adequate omvang van de uitgavencusters is. Aan de hand hiervan kan worden bepaald of een verhoging (aanpassing) van de norminkomstentarieven noodzakelijk is. Beide inkomstbronnen bevinden zich in de autonome ruimte van gemeenten. Als bij de uitgavencusters niet alle feitelijke uitgaven van gemeenten worden gehonoreerd is er geen noodzaak om alle inkomsten in het verdeelsysteem op te nemen. De normatieve inkomsten uit OZB en OEM hoeven dan niet te worden opgehoogd.

Op 2 deelaspecten liggen nog vraagstukken voor. Wat gaan we doen met de opbrengsten uit de toeristenbelasting? Deze worden nu bij de OEM meegenomen en niet tegengeboekt in het gemeentefonds als inkomsten. Uitzondering hierop volgt een deel (50%) wordt toegerekend aan het cluster Wegen en water. Vraag is hoe hiermee in de toekomst om te gaan. Inmiddels zijn de inkomsten uit toeristenbelasting aanzienlijk gestegen (vergeleken met 15 jaar geleden). Ook worden bij toeristische gemeenten extra inkomsten uit parkeren en forensenbelasting waargenomen. Een ander aspect betreft de gestegen opbrengsten van de parkeerbelasting in algemene zin. Inmiddels is deze belasting een soort algemeen dekkingsmiddel gaan vormen voor een bepaalde groep gemeenten. Tot nu toe worden de inkomsten tegengeboekt in het cluster Wegen en Water. De vraag is of deze opbrengsten niet bij de OEM moeten worden meegenomen.

#### Verwachte resultaten

| Resultaat             | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden  |
|-----------------------|--|--|
| Herijking cluster OEM | Samenstelling van het cluster wordt aangepast. Omvang en verdeling van het cluster worden aangepast. | Omvang en verdeling sluiten weer aan bij de uitgangspunten van het gemeentefonds.<br>Instemming met FIN en VNG |
| Herijking cluster OZB | Het tarief waar in de verdeling rekening mee gaan houden wordt bepaald.                              | Omvang en verdeling sluiten weer aan bij de uitgangspunten van het gemeentefonds.<br>Instemming met FIN en VNG |

Voor de uitkomst van de herijking van de clusters OEM en OZB is het noodzakelijk dat er uitgangspunten liggen van het gemeentefonds. De keuzes over de uitgangspunten zijn bepalend voor de omvang van beide clusters. De omvang van beide clusters is bepalend voor de hoeveelheid

Opmerking [redacted]

Opmerking [redacted]: Na lezing van dit stuk en dat van [redacted] is dit [redacted]

Of gebeurde dat [redacted]

Opmerking [redacted] Welk jaar? Geldt dit nog steeds? Ook in deze omvang?

Opmerking [redacted] Wat vinden wij [redacted] Visie [redacted]

Hebben wij inzicht in [redacted]

Opmerking [redacted] Wie gaat deze vraag beantwoorden? Wat vinden wij hiervan?

Opmerking [redacted] alinea. Ik zou [redacted]

Opmerking [redacted]

Opmerking [redacted] Wat zijn de voor- en nadelen?

Opmerking [redacted] Geldt dit voor de [redacted]

3x a+b

b

middelen die in de verdeling buiten beschouwing blijven. [redacted]  
[redacted] De omvang van de inkomstenclusters is weer bepalend voor de beschikbare ruimte die gestopt kan worden in de uitgavenclusters. Keuzes omtrent de inkomstenclusters liggen bij de VNG erg gevoelig omdat deze zich bevinden in het gebied van de autonome ruimte van gemeenten.

Opmerking [redacted]

Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/Regioplan voor de herijking van het cluster Educatie. In de bestaande begeleidingscommissie worden inhoud (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken) en proces (t.b.v. draagvlak) besproken. De begeleidingscommissie staat onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. Voor beide clusters resteren weinig inhoudelijke uitzoekwerk meer. Alleen bij de verdeling van de OEM is het de vraag of een aanpassing in de verdeling noodzakelijk is omdat de huidige verdeling (als % van de uitgaven) niet meer voldoet. Voor het overige resteert voor beide clusters met name beleidsmatige keuzes die door de fondsbeheerders moeten worden genomen waarbij draagvlak bij de VNG van belang is. De gemaakte keuze zal uiteindelijk in een brief aan de Tweede Kamer worden vastgelegd. Voorafgaand aan het kunnen vaststellen van het volume dient het kader vastgelegd te worden waaraan de verdeling van het gemeentefonds dient te voldoen (de uitgangspunten).

Opmerking [redacted] hoe stellen wij [redacted]

Belanghebbende naast de fondsbeheerders zijn intern BZK, VNG, Rfv, FIN en Tweede Kamer.

Opmerking [redacted]: [redacted]

Voor en tegenstanders zijn sterk afhankelijk van uitkomsten discussie over de uitgangspunten. FIN is tegenstander van het verhogen van de rekentarieven OZB omdat hier een opwaartse druk op de feitelijke OZB tarieven bij gemeenten vanuit gaat. De VNG voelt waarschijnlijk voor het handhaven van de huidige rekentarieven vanuit de gedachte dat de vrije ruimte die dan ontstaat in het verdeelmodel de autonome ruimte vergroot. Het Rijk doet bij een lager OZB rekentarief immers over een kleiner deel van de feitelijke uitgaven een normatieve uitspraak. Als de VNG blijft voor het volgen van de feitelijke uitgaven bij gemeenten moeten de inkomstenclusterse ook verhoogd worden. Ons eigen standpunt is tot nu toe

Met opmaak: Lettertype: 10 pt

Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten) | Wie                             | april '12   | mei '12                                  | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
|--|---------------------------------|---|--|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
|  |                                 | Herstart discussie uitgangspunten verdeling gemeentefonds | BZK, FIN, alle departementen, VNG en RFV | ^        | I        | I       | I        | X       |         |         |         |         |         |           |         |
| Start 2 <sup>e</sup> fase onderzoeken                              | BZK, FIN, OCW, Cebeon/Regioplan |   |  |          |          |         | ^        | I       | I       | X       |         |         |         |           |         |

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Cursief

Risico management

b  
b  
b  
b

|   |            |
|---|------------|
| 1 | [redacted] |
| 2 | [redacted] |
| 3 | [redacted] |
| 4 | [redacted] |

b

|   |  |
|---|--|
| 5 |  |
| 6 |  |
| 7 |  |

a+b

Opmerking 3]:

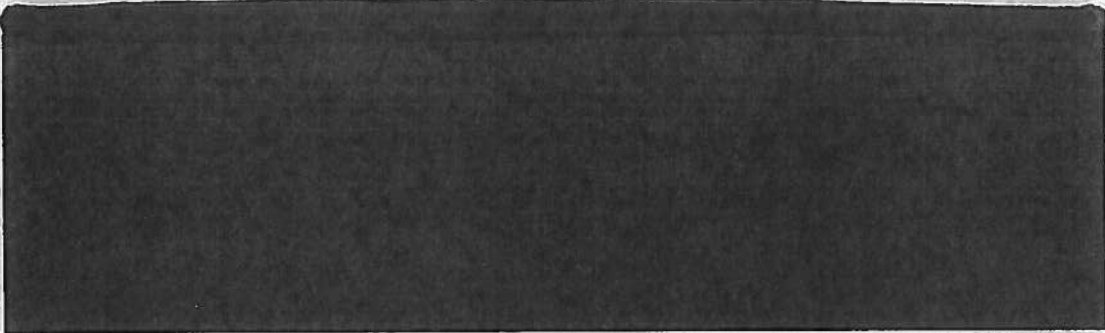
### Herijking cluster OOV

a.) Trekker (achtervang): [REDACTED] PM achtervang)  
Datum: 15 juni 2012

#### Onderwerp

Het cluster Openbare orde en veiligheid (OOV) bestaat uit twee subclusters, te weten Brandweer en rampenbestrijding en Overige openbare orde en veiligheid. Bij het eerstgenoemde subcluster gaat het om uitgaven aan de lokale brandweezorg (bijv. bijdragen aan de veiligheidsregio, vergoedingen vrijwilligers, materiaal en materieel, huisvesting brandweer(kazernes), rampenbestrijding, leges gebruiksvergoedingen). Bij het subcluster OOOV gaat het bijv. om uitgaven op het gebied van handhaving, toezicht en preventie, beleids- en planvorming Integrale veiligheid, HALT-bureaus, veiligheidshuizen, dierenbescherming, opsporing en ruiming van explosieven. De omvang van het cluster OOV bedraagt ruim € 1,3 mld.

Uit de eerste fase is gebleken dat gemeenten op het cluster OOV structureel meer uitgeven dan het ijkpunt. De uitgaven zijn echter (nog) niet stabiel. Er is nader onderzoek gewenst naar de oorzaken van de kostenstijgingen, het niveau waarop de uitgaven zich zullen stabiliseren en de bekostigingswijze. Pas na afronding van dit 'tussenfaseonderzoek' kan – indien noodzakelijk – de tweede fase voor het cluster OOV van start gaan.



Aandachtspunt voor de onderhoudssystematiek is dat door de voortschrijdende regionalisering het zicht op de intergemeentelijke kostenverschillen afneemt. De bijdrage van gemeenten aan veiligheidsregio's is vaak globaal van aard, bijvoorbeeld gelijke bijdragen per inwoner voor alle inliggende gemeenten ongeacht hun verschillen in structuurkenmerken. Hierdoor wordt het verkrijgen van een helder beeld van de feitelijke kostenverschillen tussen typen gemeenten bemoeilijkt. Bij het ontwikkelen van een nieuw onderhoudsinstrument moet met dit aspect rekening worden gehouden. In het onderzoek kan hierop worden voorgesorteerd.

#### Verwachte resultaten

| Resultaat             | Korte omschrijving   | Kwaliteit / voorwaarden  |
|-----------------------|--|--|
| Tussenfaseonderzoek   | Cebeon levert onderzoeksrapportage op  | - Rapportage maakt duidelijk of herijking cluster OOV noodzakelijk is en zo ja, in welke richting. |
| Herijking cluster OOV | Aanpassing van volume en verdeling van het cluster OOV aan feitelijke lasten en cluster aanpassen op uitkomst vijf bovengenoemde onderzoekselementen | - Binnen uitgangspunten GF<br>- Instemming partners (FIN, VenJ, VNG) met proces                    |

De resultaten zijn afhankelijk van de formulering van nieuwe uitgangspunten voor het GF. De evaluatie van de wet op de veiligheidsregio's in 2012/2013 en de (financiële gevolgen van de) invoering van de nationale politie vallen buiten de scope van de herijking OOV. Tegelijkertijd zijn het wel ontwikkelingen die aan het cluster raken.



### Aanpak

BZK en Financiën fungeren als opdrachtgever van Cebeon/Regioplan voor de herijking van het cluster OOV. De rol van BZK is tijdens het onderzoek gericht op monitoren en (bij)sturen. Op basis van de onderzoeksuitkomsten zal samen met Financiën een advies worden opgesteld, dat ter (bestuurlijke) besluitvorming wordt voorgelegd. Indien uitgaven van gemeenten stabiel blijken en structureel boven het ijkpunt liggen, dient VenJ de artikel 2-vraag (Fvw) te beantwoorden. Het 'tussenfaseonderzoek' dient hiervoor munitie aan te rijken (oorzaken kostenstijgingen e.d.). Het is nodig om een begeleidingscommissie in het leven te roepen (toetsing bevindingen, podium bieden om onderbelichte aspecten te ontdekken). De vraag ligt voor of dit een aparte commissie moet worden of dat aansluiting gezocht wordt bij een bredere begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie staat onder voorzitterschap van de projectleider herijking GF. Het secretariaat berust bij de trekker van het cluster. De adviseur VenJ intern BZK [REDACTED]

- a) [REDACTED] is vanuit inhoudelijke expertise bij de herijking van het cluster OOV betrokken en heeft een adviserende rol. In overleg met de projectleider, adviseurs VenJ en het ministerie VenJ doet de clustertrekker een voorstel voor inhoud en reikwijdte van het onderzoek (onderzoeksopdracht). Andere stakeholders zijn het ministerie van VenJ, VNG/gemeenten en de Rfv. Het voorstel is om deze partijen zitting te laten nemen in de genoemde begeleidingscommissie. De stukken voor de vergaderingen van de begeleidingscommissie worden opgesteld door Cebeon/Regioplan en worden vóór verzending voorgelegd aan BZK.

### Uitzoek/-aandachtspunten:

- a.)
- Hoe is het tussenfaseonderzoek contractueel geregeld (aparte aanbestedingsprocedure of onderdeel van bestaande contract?) -> [REDACTED]
  - Er is nog geen achtervang geregeld voor de clustertrekker [REDACTED]
  - Een kennismaking tussen dBDF en de directeur bij VenJ ([REDACTED] dir. Nationale Veiligheid?) is wenselijk

### Planning

| Wat (activiteiten, bezoeken, vergaderingen, resultaten, producten)                       | Wie                              | Tijdlijn  |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
|--|----------------------------------|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
|  |                                  | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |
| (her)start van herijking   | BZK, FIN, VenJ, Cebeon/Regioplan |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| (bestuurlijke) besluitvorming over uitkomsten eerste fase                                | BZK, FIN, departementen          |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |
| Nader onderzoek uitgaven subclusters Brandweer en rampenbestrijding en OOOV + rapportage | Cebeon/Regioplan                 |           |         |          |          |         |          |         |         | X       |         |         |         |           |         |
| Uitvoering herijking   | Cebeon/Regioplan                 |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         | X         |         |
| Afronding herijking + rapportage tweede fase   | Cebeon/Regioplan, BZK, FIN, VenJ |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         | X         |         |
| (bestuurlijke) besluitvorming over uitkomsten tweede fase                                | BZK, FIN, departementen          |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         | X         |         |
| Verwerken resultaten in GF (herverdeeleffecten)  | BZK, VenJ, VNG                   |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           | X       |
| Bewaking voortgang (indicatief)  | BZK, FIN, VenJ, Cebeon/Regioplan |           |         |          |          |         |          |         | X       |         | X       |         | X       |           |         |
| Bespreking (tussen)resultaten (indicatief)   | Begeleidingscommissie            |           |         |          |          |         |          |         | X       |         | X       |         | X       |           |         |

In bovenstaande planning is het tweede fase onderzoek in april 2013 afgerond. Daarmee lijkt herijking van het cluster per 2014 (meicirculaire 2013) in gevaar te komen. Echter, gezien de beperkte relatie met andere clusters (zie kopje 'samenhang') is er geen belemmering voor de herijking van andere clusters in 2014. Nadeel is dat er dan geen sprake meer is van een integrale herijking. Er zijn echter planningsscenario's denkbaar waarbij de onderzoeksresultaten eerder beschikbaar zijn en herijking per 2014 wel haalbaar is:

- 1) *Gelijktijdig starten van 'tussenfaseonderzoek' en tweede fase-onderzoek*

De onderzoeken kunnen parallel lopen. Het 'tussenfaseonderzoek' betreft namelijk de omvang van het cluster, het tweede fase onderzoek gaat over het oplossen van de geconstateerde scheefheden (zie kopje 'onderwerp'). In feite zijn dat twee verschillende vraagstukken. Daarnaast kan in het tweede fase onderzoek worden voorgesorteerd op de uitkomsten van de tussenfase door middel van het inbouwen van 'knoppen'. Nadeel is dat begin 2013 wellicht geen integrale beslissing kan worden genomen over het cluster t.b.v. herijking per 2014. In een later jaar (2015?) volgt dan nog een eventuele wijziging van het volume.

2) *Het laten vervallen van de koppeling met de BDUR*

VenJ wil ook de rol van de BDUR in het 'tussenfaseonderzoek' meenemen (en is bereid daarvoor aan het onderzoek mee te betalen). Deze koppeling is echter niet strikt noodzakelijk. Het gemeentefonds en de BDUR kunnen geïsoleerd worden gezien. Vergt wel bespreking met VenJ.

Bovengenoemde scenario's sluiten elkaar niet uit. Er kan dus ook voor beide scenario's gekozen worden.

Risico management

b.  
b.  
b.  
b.

|   |  |
|---|--|
| 1 |  |
| 2 |  |
| 3 |  |
| 4 |  |
| 5 |  |

Samenhang

Op de onderdelen brandweer en fysieke veiligheid van het cluster OOV is er geen relatie met andere clusters. Bij het subcluster OOOV is er wel sprake van raakvlakken met andere clusters. In de eerste plaats met het cluster VHROSV. Te denken valt aan het verhogen van de sociale veiligheid door stedelijke vernieuwing en beleid dat gericht is op het verbeteren van de leefbaarheid. Ten tweede heeft het subcluster OOOV raakvlakken met het cluster Maatschappelijke zorg. Het gaat hier om maatregelen in de preventieve sfeer die het welzijn van mensen vergoten en die een positief effect hebben op de sociale veiligheid. De relatie van OOOV met beide clusters is indirect van aard ('geen communicerende vaten').

Ten slotte zijn onder het kopje 'verwachte resultaten' de evaluatie van de wet op de veiligheidsregio's en de (financiële gevolgen van de) invoering van de nationale politie als relevante ontwikkelingen benoemd. Beiden vallen echter buiten de scope van het onderzoek.

## Herijking cluster Werk en Inkomen

a.) [REDACTED] (achtervang nog niet belegd):  
Versie: 14 juni 2012

### Inleiding/onderwerp

Het cluster Werk en Inkomen bestaat uit twee subclusters, 'Minimabeleid' en 'Overig Werk en Inkomen'. Binnen het subcluster Overig Werk en Inkomen vallen de uitvoeringskosten voor inkomensvoorziening en re-integratie een klein deel Wsw. Het subcluster Minimabeleid bestaat o.a. uit schuldhulpverlening en bijzondere bijstand. Op dit moment wordt binnen het subcluster ongeveer 1,8 miljard verdeeld.

### Uitkomsten onderzoek Cebeon

Uit het onderzoek van Cebeon in fase 1 is gebleken dat gemeenten substantieel meer uitgeven aan minimabeleid dan op dit moment wordt gehonoreerd. Binnen het subcluster Overig Werk en Inkomen komen de werkelijke lasten voor uitvoeringskosten en de Wsw ongeveer overeen met de ijkpuntscore. Naast de gehonoreerde lasten geven gemeenten echter ook geld uit aan zgn. 'Overige lasten'. Het gaat hierbij om middelen die voor hetzelfde doel worden ingezet als waarvoor gemeenten specifieke uitkeringen ontvangen: uitkeringslasten voor inkomensondersteuning en re-integratie. Hierdoor stijgen de werkelijke uitgaven ook op dit subcluster tot boven het ijkpunt.

Bovendien heeft Cebeon geconstateerd dat:

- De samenstelling van het klantenbestand van invloed is op de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten blijken lager wanneer er sprake is van een hoog percentage klanten dat langer van 5 jaar een uitkering ontvangt.
- Gemeenten met weinig bijstandsonvangers gemiddeld minder uitgeven dan de ijkpuntscore. Dit duidt op een te sterk aandeel van de vaste componenten binnen de verdeling.
- Negatieve schaaffecten op grond van de kleine omvang van gemeenten kunnen worden vermeden door samenwerking. Dit duidt op een mogelijkheid van grotere doelmatigheid bij gemeenten die op dit moment nog niet samenwerken.

### Overige aspecten cluster W&I

Bovendien constateren de fondsbeheerders (intern BZK) en VNG dat het de huidige maatstaf 'bijstandsonvangers' door zijn sterke dynamiek en sterke aandeel binnen de verdeling zorgt voor een verminderde voorspelbaarheid en stabiliteit van de verdeling. Dit is geen uitkomst van het Cebeon-onderzoek.

Ten slotte speelt de val van het kabinet een rol. Aanvankelijk (tijdens fase 1) zouden de consequenties van de invoering van de Wet Werken Naar Vermogen voor het GF ook worden meegenomen in de herijking. Dit wetsvoorstel is echter controversieel verklaard. Voor de nieuwe kabinetsperiode zijn twee zaken van belang:

- Nemen we de mogelijke consequenties van een nieuwe regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt (WWNV in nieuwe kabinetsperiode) mee in de herijking?
- Agenderen we in aanloop naar het nieuwe kabinet (t.b.v. bijv. het regeerakkoord) opnieuw de mogelijkheid de totale budgetten inkomensvoorziening en re-integratie op te nemen in het GF?

### Probleemstelling

#### 1. Honoreren we de hogere uitgaven?

De vraag die voorligt m.b.t. de omvang van het cluster, is of wij de hogere werkelijke uitgaven (t.o.v. het ijkpunt) op het cluster Werk en Inkomen willen honoreren. Hogere uitgaven geven aan dat binnen het GF niet wordt verdeeld naar rato van de kosten die alle gemeenten samen maken voor de taken die samenhangen met dit cluster. De gemeenten houden hierdoor minder geld over voor de andere clusters/taken binnen het GF, terwijl wij wel veronderstellen dat zij die taken ook uit (kunnen) voeren. I.c.m. een onderbesteding op andere cluster leidt dit er per saldo toe (uitgaande van de geldende uitgangspunten in het GF) dat het geld 'bij de verkeerde gemeenten' terecht komt. Het honoreren van de hogere uitgaven betekent derhalve dat de uitgaven binnen het cluster werk en inkomen een groter aandeel uitmaken van het totale GF (want volume totale GF stijgt niet). Het kan gaan om hogere uitgaven op reeds in het cluster gehonoreerde taken (minimabeleid) of om taken/uitgaven die op dit moment niet worden gehonoreerd binnen het cluster (tekorten op de specifieke uitkeringen of kwijtschelding).

#### 2. Passen we de verdeling aan?

Geconstateerde fouten in de verdeling leiden ertoe dat vergelijkbare gemeenten niet eenzelfde startpositie hebben (dit is een van de huidige uitgangspunten). Soms heeft dit te maken met de technische uitwerking van het verdeelmodel: het verdeelmodel leidt niet tot wat is beoogd (besluit dat verevening nodig is, is in deze gevallen al gemaakt, het werkt alleen niet uit zoals gedacht. Bijv. de constatering dat de vaste componenten een te sterk aandeel hebben). In andere gevallen ligt de (beleidsmatige) keuze nog voor of wij de geconstateerde verschillende uitgangspunten moeten verevenen, oftewel: of andere gemeenten dienen mee te betalen aan de geconstateerde kostendrijvers of dat de gemeente dit binnen de eigen gemeente op dient te lossen (zoals de constatering dat een wisselend klantenbestand duurder is dan een grote 'ijzeren voorraad').

### 3. Nemen we bij de herijking de overige aspecten mee?

Dit betreffen:

1. Gevolgen Wet Werken Naar Vermogen
2. Aanpassing maatstaf bijstandsonvangers
3. Eventuele opname volledige uitkeringen inkomensvoorziening en re-integratie (nu: specifieke uitkeringen WWB en Participatiebudget) in het GF.

#### Ad. 1

Wat betreft het eerste punt is de belangrijkste factor: tijd. De Wet Werken Naar Vermogen zal waarschijnlijk in de komende kabinetsperiode van start gaan. De kans dat het herziene wetsvoorstel echter in december 2012 al bekend is, is erg klein. Dit betekent dat we met de huidige planning de gevolgen van dit wetsvoorstel niet mee kunnen nemen in de herijking. De grootste wijziging voor het GF zal zitten in de verruiming van de doelgroep (Wajongers), de toename van het aantal Nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden) en de afwijkende verdeling van deze groep t.o.v. de huidige WWB-ers. Welke impact dit (de eerste jaren) heeft op de verdeling is afhankelijk van de uitwerking van het wetsvoorstel (wel/niet zittend bestand onderbrengen in WWNV). Wanneer het zittend bestand niet overgaat, kan wellicht in ieder geval de eerste jaren worden volstaan met een technische aanpassing en hoeft het geheel niet meegenomen te worden in de herijking. Wanneer dit wel het geval is, zal wellicht op een later moment het cluster alsnog herzien moeten worden.

#### Ad.2

De huidige maatstaf bijstandsonvangers heeft een grote invloed op de verdeling van het GF. Het hoge bedrag per bijstandontvanger dat aan deze maatstaf hangt, gecombineerd met een sterk schommelend aantal bijstandontvangers zorgt voor een (ongewenst?) sterke dynamiek en daarmee onzekerheid en instabiliteit. Dit geldt zowel voor individuele gemeenten binnen het cluster Werk en Inkomen als het totale verdeelsysteem via de uitkeringsfactor. De vraag is in hoeverre deze dynamiek in de algemene uitkering aansluit op de ontwikkelingen in de kosten bij gemeenten (zijn de schommelingen te sterk? Immers, uitvoeringskosten zijn in de praktijk de personeelskosten van de sociale dienst: het personeelsbestand wijzigt niet bij iedere wijziging in het aantal bijstandsonvangers). De oplossing lijkt in eerste instantie in ieder geval niet te zitten in het verlagen van het bedrag per bijstandontvanger (om de impact op het totale GF te verminderen), aangezien uit het onderzoek van Cebeon blijkt dat de werkelijke uitgaven van gemeenten aan uitvoeringskosten vergelijkbaar zijn met de ijkpuntcore en op minimale leid zelfs hoger zijn. Een alternatieve oplossing is wellicht het werken met een meerjarig gemiddelde of, indien nodig, een (meer ingrijpende) oplossing: aanpassing van de maatstaf door de kosten die samenhangen met deze maatstaf via nieuwe of een aanvullende maatstaf/maatstaven te benaderen. Over de precieze invloed van de maatstaf, of deze invloed ongewenst is en welke alternatieven er zijn, moet nader onderzoek worden gedaan. Indien we dit mee willen nemen in de herijking, moet dit onderzoek z.s.m. van start gaan, om eind november de resultaten te hebben.

#### Ad. 3

Op dit moment is het grootste deel (WWB, Participatiebudget en Wsw samen ongeveer 8 mld.) van de middelen die gemeenten ontvangen voor inkomensvoorziening en re-integratie gevat in specifieke uitkeringen. Alleen de uitvoeringskosten zitten in het GF (1,8 mld.). Opname van de volledige budgetten in het GF heeft een aantal voordelen: gemeenten kunnen een integrale afweging maken bij de inzet van middelen, zowel binnen het domein werk en inkomen als tussen beleidsterreinen zoals werk, sociale werkvoorziening, zorg (zoals begeleiding en jeugd), onderwijs, vervoer, etc. Dit leidt tot een doelmatigere inzet van de middelen. Bovendien voorkomt het situaties zoals de huidige situatie waarin gemeenten tekorten op de specifieke uitkeringen moeten dekken uit eigen middelen, zonder dat hier rekening mee is gehouden in het GF. Ten slotte is de huidige wijze van financieren van de specifieke uitkering WWB meer in lijn met de uitgangspunten van het GF dan met de uitgangspunten van een specifieke uitkering (zoals kostendekkendheid en verantwoording over het budget). Een punt dat (in negatieve zin) overigens ook de aandacht van de Algemene Rekenkamer heeft. Nadelen zijn o.a.: Dit

leidt tot opnieuw een substantiële uitbreiding van het GF. Dit versterkt de huidige discussie. Bovendien is de uitwerking is complex en tijdrovend (denk bijv. aan opname extra prikkel en conjunctuurcomponent).

De discussie over opname van de middelen in het GF is al oud. Er lijkt op dit moment echter een kansrijke 'window' te ontstaan om de discussie opnieuw te openen. De politiek heeft veel aandacht voor samenhang en ontschotting van de budgetten in het sociaal domein en een integrale aanpak van de problemen in deze sector. Dit kan het best worden gerealiseerd door opname van de middelen in het GF. Het politieke standpunt over het wel/niet oormerken van het gebundelde budget is overigens sterk verdeeld. Bovendien lijkt de koers van SZW te veranderen. Zij staan, vanuit budgetfair oogpunt, niet meer geheel negatief tegenover opname in het GF. Tijdens de onderhandeling over het huidige bestuursakkoord hebben bovendien FIN en AZ al aangegeven hier niet negatief tegenover te staan, echter destijds was de tijd er nog niet rijp voor.

De precieze voor- en nadelen en de wijze van opnemen moet echter nog worden onderzocht. Zoals gezegd: dit kost tijd. Ook dient intern de discussie en uiteindelijke BZK-inzet nog gevoerd te worden o.b.v. een uitgebreidere notitie. Ten slotte zal dit pas vorm kunnen krijgen na de kabinetsformatie. Al met al niet haalbaar vóór december 2012. Vanwege impact op het GF echter verstandig om in ieder geval bij de komende herijking te anticiperen op de consequenties van een groter GF en dit, in samenhang met de mogelijkheid de middelen op de nemen in het GF ook mee te nemen in de kabinetsformatie.

#### **Doel/acties**

##### *Minimabeleid*

- Eenduidigheid over de uitgangspunten en reikwijdte van het GF (ook naar SZW), met name over het honoreren van autonome taken. Daarmee kan al gedeeltelijk antwoord worden gegeven op de vraag of de hogere uitgaven aan minimabeleid wel of niet gehonoreerd dienen te worden.

##### *Uitvoeringskosten*

- Technische aanpassing vaste component
- (Bestuurlijke) keuze of hogere kosten door niet-samenwerken wel/niet gehonoreerd dienen te worden (=sturing op gewenst uitvoeringsniveau)
- Keuze voor wel/niet honoreren hogere kosten wisselend bestand (vanuit kostenoriëntatie: ja, vanuit globaliteit: wellicht nee)

##### *Overige lasten (tekorten specifieke uitkeringen)*

Tijdens de eerste fase van het onderzoek is het volgende afgesproken:

- De verhoogde uitgaven aan 'Overige lasten' worden veroorzaakt door afspraken uit het vorige bestuursakkoord (2008-2011) over de macrosystematiek van het Inkomensdeel. Deze afspraken gelden niet meer in 2012 en daarmee zal het verschil tussen de werkelijke uitgaven en de ijkpuntscore op dit subcluster verdwijnen. Volgt aldus geen actie uit.
- Naast een volumevraagstuk, speelt ook een verdeelvraagstuk. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat niet alle gemeenten een tekort hebben op de specifieke uitkeringen: dit verschil van grote tekorten tot overschotten. Met SZW is afgesproken dat deze bevindingen worden meegenomen in het onderzoek naar het verdeelmodel van het inkomensdeel in 2014. Na aanpassing van het verdeelmodel zou ook dit punt moeten zijn opgelost. BZK is betrokken bij ontwikkeling. Doelstelling: beperken tekorten op specifieke uitkeringen.
- BZK gaat monitoren of deze veronderstelde effecten ook daadwerkelijk optreden. Zo niet, volgt nadere actie (Voor BZK: Is nadere verhoging van het ijkpunt of aanpassing van de verdeling wenselijk? Of ligt actie bij SZW?). Doelstelling: inzicht in effecten bovengenoemde maatregelen op GF.

##### *Overige aspecten cluster*

- Gevolgen WWNV: vinger aan de pols houden, maar voorlopig niet meenemen in de herijking
- Maatstaf bijstandontvangers: start onderzoek Cebeon. Meenemen in herijking.
- Opname GF, korte termijn:
  - o Overeenstemming intern en interdepartementaal over inzet Rijk
  - o Niet meenemen in herijking, wel op voorsorteren
  - o Inpluggen in regeerakkoord
  - o Uitwerking in ander gremium dan herijking 'eng'

#### **Verwachte resultaten**

| <b>Resultaat</b> | <b>Korte omschrijving</b> | <b>Kwaliteit / voorwaarden</b> |
|------------------|---------------------------|--------------------------------|
|------------------|---------------------------|--------------------------------|

|  |  |  |
|--|--|--|
| Herijking cluster Werk en Inkomen  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Besluit over wel/niet honoreren minimabeleid (volume) en bovengenoemde aanpassing in verdeling uitvoeringskosten</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Binnen uitgangspunten GF. Met name van belang voor Minimabeleid</li> <li>- Instemming partners (FIN, SZW, VNG) met proces en inhoud (m.n. SZW op minimabeleid, politiek punt)</li> </ul>                          |
| Onderhoud/Iv3  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- In (nieuw) onderhoud volgen of 'Overlge lasten' daadwerkelijk dalen. Indien dit niet het geval is: analyse (omvang of verdeling) en actie</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Aanpassing Iv3 nodig?</li> </ul>  |
| Herziening verdeelmodel Inkomensdeel (specifieke uitkering WWB). BZK is betrokken bij het onderzoek van SZW. | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Doel voor BZK: verdeling doet recht aan werkelijke behoefte, waardoor tekorten op de specifieke uitkeringen worden beperkt en niet meer ten laste komen van de algemene middelen</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Leidt tot afname volume subcluster Overig Werk en Inkomen en scheve verdeling binnen dit subcluster</li> <li>- SZW is leidend hierin. BZK is afhankelijk van SZW en andere deelnemers aan de commissie</li> </ul> |

#### Resultaten overig

|   |   |  |
|---|---|--|
| Opname nieuwe regeling (à la WWNV) in uitvoeringskosten                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wanneer gemeenten verantwoordelijk worden voor nieuwe doelgroepen (Wajong) of het beleid op doelgroepen wordt geïntensiveerd (Nuggers), leidt dit tot een toename van het volume en dient wellicht de verdeling te worden aangepast</li> <li>- Wanneer dit (zoals bij het vorige wetsvoorstel) alleen om nieuwe gevallen gaat, kan de eerste tijd worden volstaan met een technische aanpassing</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Nog onzekerheid over inhoud nieuwe regeling na controversieel verklaren WWNV.</li> <li>- Daardoor niet te passen binnen herijking dec 2012</li> </ul>   |
| Inzet op opname totale middelen re-integratie en/of inkomensvoorziening in Gemeentefonds. | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Vergt nog afstemming intern en interdepartementaal</li> <li>- Traject los van herijking</li> <li>- Zie ook aanpak en planning</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Relatie met herziening verdeelmodel Inkomensdeel</li> <li>- Heeft politieke aandacht (ontschotting budgetten sociaal domein)</li> <li>- Vergt langere ontwikkelings- en implementatietijd, waardoor niet te realiseren binnen planning herijking</li> </ul> |

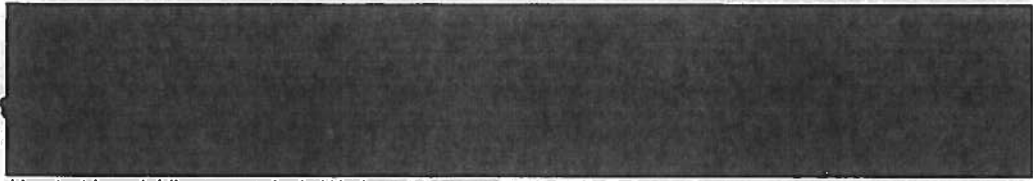
#### Krachtenveld en aanpak

- BZK en FIN zijn opdrachtgever. Cebeon is opdrachtnemer.



b+c

B<sup>+</sup>  
C



Herstart begeleidingscommissie Werk en Inkomen (BZK, FIN, Cebeon, RFV, SZW, VNG, gemeenten) of anderszins afstemming met deze partijen gedurende het traject, cf. PvA totale herijking (d.w.z. intensief op beleidsrijke wijzigingen, alleen indien nodig bij (technische) beleidsarme wijzigingen). Eerste stap: overeenstemming over uitgangspunten. Doel is draagvlak te creëren voor de herijking en inhoudelijke input en feedback op de voorstellen. De begeleidingscommissie/partijen heeft/hebben een adviesfunctie. Besluitvorming via interdepartementale lijn (stuurgroep en uiteindelijk onderportalen).

Wat hebben we hiervoor nodig?

- Duidelijkheid over de uitgangspunten en uitgangspunten die zoveel mogelijk leiden tot een eenduidige, heldere beslissing. Hier is ook SZW naar op zoek.
- Regulier laagambtelijk overleg (clustertrekker + projectleider) met SZW voorafgaand en gedurende het traject over de consequenties van de uitgangspunten en uitkomsten fase 2 voor het cluster en om samenloop met de SZW-trajecten te borgen. Vanwege voortraject is het van belang hier (iig in eerste instantie) zowel de betrokken medewerker als het hoofd bij SZW voor uit te nodigen. Beiden moeten opnieuw 'meegenomen' worden.
- Waar nodig een snel inzetbaar MT-lid met kennis van zaken. Bij een dergelijke escalatie is naar verwachting een gesprek tussen directeuren het meest effectief (vanwege eerdere ervaring, betrokkenheid hoofd etc.).
- Borging van capaciteit op het cluster, door naast de clustertrekker een achtervang te hebben.

Planning

In de planning wordt een onderscheid gemaakt naar herijking 'eng' en overige aspecten van het cluster Werk en Inkomen (zoals genoemd in de inleiding en probleemstelling).

Herijking 'eng'

| Wat  | Wie |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |
|--|-----|-----------|---------|----------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|---|
|  |     | april '12 | mei '12 | juni '12 | juli '12 | aug '12 | sept '12 | okt '12 | nov '12 | dec '12 | jan '12 | feb '12 | mrt '12 | april '13 | mei '13 |   |
| Herstart herijking   |     |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |
| Laag-ambtelijk gesprek met SZW over consequenties van de gekozen uitgangspunten                  |     |           |         | X        |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |
| Directeurenoverleg BZK-SZW   |     |           |         |          | X        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |
| Start tweede fase  |     |           |         |          | X        |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |
| Uitvoering en afronding herijking, opname in totaalbeeld herijking                               |     |           |         | <        | -        | -       | -        | -       | -       | X       |         |         |         |           |         |   |
| Verwerking in GF en circulaire   |     |           |         |          |          |         |          |         |         |         | <       | -       | -       | -         | -       | X |
| Deelname onderzoek verdeelmodel inkomensdeel (fase 1 en 2. lead SZW) en afstemming met herijking |     |           | <       | -        | -        | -       | -        | X       | -       | -       | -       | -       | X       | -         | -       | - |
| Onderhoudsysteem t.b.v. monitoring uitgaven 'Overig W&I' en evt. aanpassing in Iv3               |     |           |         |          |          |         |          |         |         |         |         |         |         |           |         |   |

Overige aspecten

|  |  |  |  |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|--|--|--|--|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Opname uitvoeringskosten nieuwe regeling à la Wwv in GF, afhankelijk van snelheid nieuw wetsvoorstel     |  |  |  |   |   |   |   | < | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Overeenstemming intern en met SZW over opname spuks in GF en inpluggen in regeer- en/of bestuursakkoord. |  |  |  | < | - | - | - | - | - | X |   |   |   |   |   |   |

Risicomanagement

1

2

3

4

B  
B  
B  
B.